

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	бакалавр магістр	Форма навчання	денна/заочна	Навчальний рік/семестр	2022/2023 III / V семестр
-----------------------------	-----------------------------	-----------------------	---------------------	-------------------------------	--

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»
Кафедра	Кафедра педагогіки та психології
Освітня програма	013 Початкова освіта
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/практичні/семінарські/лабораторні заняття/самостійна робота)	<p>Тип дисципліни: обов'язкова</p> <p>Кількість кредитів: 4</p> <p>Лекції: 30</p> <p>Семінарські/практичні заняття: 10</p> <p>Лабораторні заняття:</p> <p>Самостійна робота: 80</p> <p>Вид контролю: іспит</p>
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	<p>Біда Олена Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології e-mail: tetyanna@ukr.net</p> <p>Кноблех Беата Карлівна, вчитель-практик E-mail: knobloch.beata@kmf.org.ua</p>
Пререквізити навчальної дисципліни	Нові інформаційні технології навчання та викладання, Професійна компетентність вчителя початкової школи,
Анотація дисципліни, мета, завдання та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, загальні та фахові компетентності, основна тематика дисципліни	<p style="text-align: center;"><i>Мета дисципліни</i></p> <p>підготовка майбутніх вчителів до ознайомлення молодших школярів з навколишнім середовищем, вивченням навчального предмету «Природознавство» в початковій школі, формування професійної компетенції в галузі екологічної освіти.</p> <p><i>Основні завдання вивчення дисципліни:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - сприяти процесу оволодіння студентами основами знань фундаментальних природничих наук, адаптованих до можливостей і особливостей дітей молодшого шкільного віку; - окреслити зміст інформації про об'єкти та явища природи, доступної розумінню, їх потреб та інтересів; - оволодіння студентами методами та прийомами формування у школярів природничо-екологічної компетенції;

- розкриття перспектив використання потенціалу природи для гуманізації педагогічного процесу;
- оволодіння уміннями планувати та організувати урочну та позаурочну роботу з природознавства;
- використовувати прийоми, методи та принципи за для вирішення освітніх завдань уроків природознавства;
- формування готовності у студентів до творчої активності в професійній діяльності.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати:

- основні компоненти методики викладання природознавства, їх взаємозалежність;
- сутність поняття змісту природознавства як дидактичної категорії; основні етапи та принципи реформування змісту початкового природознавства в Україні;
- сутність принципів навчання природознавству в цілісній структурі процесу навчання, їх взаємозв'язок з дидактичними правилами;
- етапи розвитку і становлення природознавчих дисциплін, сутність основних природознавчих концепцій, сучасних екологічних систем;
- поняття «навчальний план», «навчальні програми», підручники в контексті вивчення початкового природознавства;
- систему знань (емпіричні факти, уявлення, елементарні поняття), яка опосередковано відображає закони і закономірності природи і місце у ній людини;
- основні види компетенцій, якими повинні оволодіти учнів в процесі ознайомлення з навколишнім світом;
- виділяти в певній частині (тема, розділ, клас, курс) змісту природознавства елементи знань, якими оволодівають молодші школярі; ефективно управляти об'єктивно зумовленим процесом їх формування в реальних педагогічних умовах;
- складати структурно-логічні схеми певною обсягу (теми, розділу, класу, курсу) власне предметного змісту природознавства;
- розрізняти засоби наочності, які використовуються в процесі навчання природознавства; обґрунтовувати ефективність вибору засобів наочності відповідно до дидактичної мети; виготовляти саморобні засоби наочності; аналізувати зміст підручників і навчальних посібників; ефективно використовувати їх;
- обґрунтовувати класифікацію методів навчання природознавства, знати особливості специфічних та внутріпредметних методів навчання природознавству;
- типи уроків з природознавства, їх макроструктуру; фактори, що зумовлюють варіативність макроструктури уроків природознавства;
- зміст позаурочної і позакласної роботи з природознавства; їх види, вимоги до методики організації і проведення всіх видів позаурочної і позакласної роботи з природознавства;

- значення і види оцінювання навчальних досягнень молодших школярів у процесі навчання природознавства;
- значення і місце краєзнавчого куточка, куточка живої природи, географічного майданчика, навчально-дослідної ділянки в системі вивчення природознавства в початкових класах;
- нові педагогічні інноваційні технології вивчення природознавства в початковій ланці освіти.

вміти:

- наводити приклади про об'єктивні зв'язки між елементами методики навчання природознавства, формулювати предмет сучасної МВП, наводити конкретні приклади про зв'язок МВП з іншими науками.
- на основі перспективного бачення цілей і завдань природознавства, визначати і конкретизувати цілі і завдання окремих періодів навчання з метою здійснення комплексного підходу викладання природознавства в початкових класах.
- визначати ступінь реалізації принципів навчання на уроці та оптимально добирати принципи навчання для розв'язання завдань навчальної програми початкової школи.
- користуватися навчальним планом, програмою, дидактичним апаратом шкільних підручників з природознавства.
- забезпечувати єдність інтелектуального та емоційного сприймання навколишньої природи.
- використовуючи систему знань про цілісність і різноманітність природи, викликати позитивне ставлення до оточуючих подій та організовувати активне спілкування дітей із соціальним та природним оточенням згідно з суспільно-прийнятими нормами і правилами поведінки.
- раціонально, інформаційно-змістово насичувати уроки природознавства;
- добирати методи, прийоми ефективного оволодіння учнями знань про природу і суспільство;
- підбирати засоби формування у молодших школярів природо-соціальних знань, умінь та навичок;
- відшукувати нові шляхи вирішення педагогічних ситуацій.

У результаті опанування матеріалом дисципліни мають бути сформовані

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел і формулювання логічних висновків.

ЗК 3. Здатність діяти з позицій соціальної відповідальності, усвідомлювати необхідність сталого розвитку суспільства, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина України, обстоювати активну громадську позицію.

ЗК 5. Здатність виявляти та вирішувати проблеми в процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно.

ЗК 7. Здатність вибудовувати соціальну взаємодію за принципами толерантності, безоцінності іншої особистості; розв'язувати конфліктні ситуації й надавати підтримку в нових, проблемних і кризових ситуаціях.

ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою.

ЗК 10. Позитивне ставлення й повага до різноманітності та мультикультурності, усвідомлення гендерних проблем.

ЗК 11. Здатність до оволодіння сучасними знаннями для самовдосконалення й розвитку загальної та професійної культури.

Фахові компетентності:

ФК-2. Здатність використовувати сучасні засоби, електронні та медіаресурси, цифрові інструменти. Формування культурного середовища щодо задоволення потреб населення регіону; здатність прогнозувати, проектувати й коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу ЗО на засадах етики професійного спілкування; систематизація та узагальнення результатів наукових досліджень у сфері вищої освіти; володіння методами спостереження, опису ідентифікації, класифікації об'єктів освітнього середовища; сучасні уявлення про закономірності, принципи та форми педагогічної діяльності вчителя; застосовувати вітчизняний і зарубіжний досвід у справі шкільництва; аналізувати, порівнювати та узагальнювати педагогічну діяльність педагога; професійна самоосвіта, особистісне зростання, удосконалення подальшого педагогічного розвитку.

ФК-4. Здатність формулювати нові гіпотези та наукові завдання, вибирати належні напрями й методи для їх розв'язання, з огляду на наявні ресурси, готовність застосовувати знання про сучасні методи дослідження.

ФК-5. Здатність застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.

ФК-7. Здатність проектувати та застосовувати сучасні педагогічні та психологічні технології забезпечення оптимальних умов пізнавальної діяльності дітей молодшого шкільного віку, аналізувати та оцінювати різноманітні психолого-педагогічні, методичні фактори, передбачати можливі наслідки їх застосування.

ФК-8. Здатність організувати навчально-пізнавальну та виховну діяльність молодших школярів, організувати їхню самостійну, пошукову роботу, розробляти навчально-методичні матеріали щодо покращення якості роботи та професійної майстерності; організувати власну діяльність і конструктивну взаємодію між психологом і учасниками освітнього процесу.

ФК-12. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі, систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації.

ФК-14. Здатність застосовувати сучасні освітні технології, інноваційні підходи, передовий педагогічний досвід у процесі вивчення певної освітньої галузі/предмета.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Знання мети, завдань, змісту, методів, організаційних форм і засобів початкової освіти, сутності процесів виховання, навчання й розвитку учнів початкової школи; структури календарно-тематичного планування, особливостей ведення журналу обліку успішності учнів; специфіки виховної роботи на уроках й у позаурочній діяльності.

ПРН 3. Здатність надавати особистий приклад із дотримання норм і рекомендацій здорового способу життя, ухвалювати правильні рішення в складних та непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів і прогнозування.

ПРН 5. Здатність налагоджувати суб'єктсуб'єктну взаємодію й розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми молодшого шкільного віку, особистісно й соціально орієнтоване спілкування з колегами.

ПРН 7. Здатність інтегрувати принципи початкової освіти, компетентнісного й особистісно орієнтованого підходу, суб'єктсуб'єктної взаємодії тощо з сучасними інноваційними технологіями; аргументувати зрозуміло й недвозначно донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються. Планувати провадження дослідницької та / або інноваційної діяльності.

ПРН 9. Знання сутності методичних систем навчання учнів початкової школи освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової освіти, сучасних методів навчання в умовах інклюзії.

ПРН 10. Знання нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державного стандарту початкової освіти, навчальних програм предметів, які вивчаються в початковій школі, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи, вимог Концепції Нової української школи.

ПРН 11. Уміння застосовувати знання із дисциплін загальної та професійної підготовки у педагогічній діяльності.

ПРН 17. Здатність оцінювати фактори, які впливають на стан і напрями розвитку системи освіти, обґрунтовувати моделі організації й управління в закладах освіти; здатність організовувати освітній процес та проводити його моніторинг, оцінювати результативність.

ПРН 19. Уміння спілкуватися українською, угорською та іноземною мовами. Здатність до критики й самокритики, знання психології комунікації та вміння застосовувати методи впливу.

ПРН 20. Здатність прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію із суб'єктами освітнього процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування,

	<p>налагоджувати педагогічну співпрацю з батьками дітей з особливостями психофізичного розвитку.</p> <p>ПРН 22. Здатність до навчання впродовж життя і вдосконалення з високим рівнем автономності набутої під час навчання кваліфікації</p> <p>ПРН 23. Здатність на практиці аналізувати свою діяльність як вчителя початкової школи, застосовувати методи педагогічної роботи й методи емоційної, когнітивної саморегуляції для оптимізації своєї діяльності.</p> <p>Основні теми дисципліни:</p> <p>Тема 1. Методика викладання природознавства як педагогічна наука.</p> <p>Тема 2. Історія вивчення курсу «Природознавство» в початковій ланці освіти.</p> <p>Тема 3. Нормативні документи щодо вивчення природознавчої освітньої галузі в початковій школі.</p> <p>Тема 4. Особливості вивчення природознавчої освітньої галузі в умовах Нової української школи.</p> <p>Тема 5. Методика формування уявлень та понять про явища природи</p> <p>Тема 6. Методи та прийоми навчання природознавству у початкових класах</p> <p>Тема 7. Форми організації навчання природознавчої освітньої галузі.</p> <p>Тема 8. Засоби навчання природознавству. Методика їх використання.</p> <p>Тема 9. Форми організації навчальної діяльності учнів під час вивчення природознавчої освітньої галузі</p> <p>Тема 10. Засоби навчання природознавства.</p> <p>Тема 11. Позаурочна та позакласна робота з природознавства.</p> <p>Тема 12. Особливості проведення уроків природознавства у 1-2 класах НУШ.</p> <p>Тема 13. Особливості проведення уроків природознавства у 3-4 класах НУШ.</p>
<p>Критерії контролю та оцінювання результатів навчання</p>	<p>Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.</p>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
64–74	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Відповіді на семінарських заняттях (усна відповідь, відповіді на запитання викладача, презентація) – 20 балів.

Самостійна робота – 15 балів.

Контрольна робота – 25 балів.

Іспит – 40 балів

Загалом – 100 балів.

До іспиту допускаються студенти, які відвідували лекційні та семінарські заняття, опрацювали рекомендований мінімум навчальних завдань, прозвітували про самостійну роботу, виконали запропоновані реферативні роботи, і накопили 60 балів на протязі одного семестру.

Важливою передумовою допуску до іспиту є відпрацювання пропущених лекційних занять. Контроль проводиться, як правило, шляхом письмового виконання індивідуальних завдань із подальшою перевіркою їх викладачем та оголошення оцінки.

Інша інформація про дисципліну (технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)

Політика щодо академічної доброчесності.

Усі види письмових робіт перевіряються на наявність плагіату і є такими, що виконані при наявності не менше 80% оригінальності авторського тексту. Списування під час виконання письмових контрольних видів робіт заборонено. Користуватися мобільними пристроями під час проведення різних видів контролю успішності, дозволяється лише з дозволу викладача.

[Положення про академічну доброчесність в ЗУІ](#)

[Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти в ЗУІ](#)

	<p style="text-align: center;">Методичне забезпечення</p> <ul style="list-style-type: none"> • підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, наукові періодичні видання; • плани-конспекти лекцій, практичних занять; • індивідуальні семестрові завдання та методичні рекомендації для самостійної роботи слухачів; • мультимедійні презентації до навчальних занять; • навчальні відеофільми, відеофрагменти уроків, виховних заходів у закладах освіти.
<p>Рекомендовані джерела (основна та допоміжна література), електронні інформаційні ресурси</p>	<p><i>Нормативно-правова база</i> (Закони України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, листи Міністерства освіти і науки України)</p> <p style="text-align: center;">Основна література:</p> <p>Бібік Н.М. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bibik. – Kyiv : Litera LTD, 2018. – 160 s.</p> <p>Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та інші. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» : – Kyiv. : Vydavnytstvo «Alaton», 2019.-128 s.</p> <p>Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах [Текст]: навчальний посібник. /Тетяна Миколаївна. Байбара.–К.: Веселка, 2008.–334 с.</p> <p>Новий Державний стандарт початкової загальної освіти. – Режим доступу: http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/NewSchool_Presentationfinal_18-08_2017.pdf.</p> <p>Програма навчального модуля «Методика компетентнісного навчання за інтегрованим курсом “Я досліджую світ”» Освітній проект «На урок» Група вчителів початкових класів – НУШ-працюємо творчо Група вчителів початкових класів – Я досліджую світ Fűzné Dr. Kószó Mária KÖRNYEZETÜNKRŐL TERMÉSZETESEN TANÍTANI Módszertani kézikönyv a tanító szakos hallgatók és gyakorló tanítók számára Szeged 2011 Hadnagy István: A környezetismeret tantárgy-pedagógiája, Budapest, Nemzeti tankönyvkiadó, 1993. Lükő István : Környezetpedagógia : bevezetés a környezeti nevelés és oktatás pedagógiai és társadalmi kérdéseibe Budapest : Nemz. Tankvk., 2003.</p>